

بن بست فرهنگ هواداری!

اتفاقات تلخ بازی پرسپولیس و تراکتور نشان داد فرهنگ هواداری ما متأثر از عوامل مختلفی چون رفتار مدیران باشگاه‌ها، بازیکنان و فضای مجازی دچار ضعف‌های جدی است و نیاز ضروری به ترمیم دارد تا دوباره بتوان از هیجان فوتبال لذت برد و این ورزش بستری برای نشاط باشد نه عصبانیت و حاشیه

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

چهارشنبه ۱۰ بهمن ۱۴۰۳
۲۸ رجب ۱۴۴۶ • ۲۹ ژانویه ۲۰۲۵
شماره ۲۱۶۹۵

۲۹۱۴

چه باید کرد؟

چالش‌های پیش‌روی فرهنگ هواداری در فوتبال ما چند معلولی است و برای همین هم جنس راه حل‌ها فقط و فقط به بحث‌های فوتبالی ختم نمی‌شود

شرایط حاکم بر فوتبال ما به دلایل متعددی نگران کننده است؛ اول این که با این حجم از حواشی لذتی چندانی از فوتبال نمی‌بریم؛ دعوای فضای مجازی به روی سکوها کشیده می‌شود؛ گاهی حتی پیش کسوتانی که باید برای هواداران الگو باشند متأثر از این فضا وارد ماجرا شده و حجم تنش‌ها را بالا می‌برند؛ ادامه این وضع ممکن است منجر به راه حل‌های سلبی و نادرستی شود که ناظر به حل موقت صورت مسئله و باقی ماندن اصل چالش‌ها تا بروز بعدی شان است. بنابراین با توجه به این که تأکید فیفا روی حضور بانوان در ورزشگاه‌هاست باید با چند وجهی دیدن چالش در پی حل مشکلات باشیم. در ادامه برخی راهکارها را با هم مرور می‌کنیم:

۱. مسئولیت کانون‌های هواداری

همیشه هزینه‌های زیادی برای کانون‌های هواداری و لیدرهای می‌شود؛ اما در بسیاری از اوقات این لیدرها یا در حالت خوش‌بینانه امکان کنترل شعارها و رفتارهای هواداران را ندارند یا در حالت بدبینانه خودشان از عوامل برهم‌خورن جو ورزشگاه، درگیری و طرح شعارهای هنجار شکنانه و بی‌احترامی‌ها محسوب می‌شوند. واقعیت این است که در فوتبال با این حجم از گردش مالی، سازماندهی بهتر و منطقی کانون‌های هواداری، طوری که فقط اقدام به تشویق تیم خودی کرده و کاری به هواداران و بازیکنان حریف نداشته باشند چیز پیچیده‌ای نیست و زیرساخت و بودجه چندانی هم نمی‌خواهد. مگر این که خود باشگاه‌ها چندان مایل به انجام آن نباشند.

۲. مدنظر قرار دادن جنبه‌های فرهنگی

نمی‌شود برخی از هواداران را که طی سال‌ها شخصیت‌شان شکل گرفته را با چند اقدام فرهنگی ساده تغییر داد؛ اما می‌شود انرژی جو غالب ورزشگاه‌ها را کنترل کرده و تخلیه کرد. برنامه‌های لازم را برای قبل بازی و حین دو نیمه تدارک دید. با کمک کانون‌های هواداری، برخی فرهنگ‌سازی‌ها را انجام داد و حتی سرودهای جذابی برای تیم خودی طراحی کرد تا شعارهای هنجار جاذبیت‌شان را از دست بدهند و البته در بلندمدت به تغییر امیدوار بود.

۳. برخورد قاطع با تماشاگر نماها

نمی‌شود در یک جو چند هزار نفری عده‌ای رفتارهای ناشایست انجام دهند اما کلیت یک تیم با کسر امتیاز یا از دست دادن میزبانی و جریمه نقدی سنگین مواجه شود. هنوز ما امکان و مکانیزم در دست برای برخورد با همان معدود تماشاگرانی که رفتار ناهنجار دارند و کاملاً به چشم می‌آیند نداریم که هیچ، حتی گاهی زمینه تقابل‌ها با تصمیمات غلط شکل می‌گیرد؛ به‌طور مثال در همین کلیپ‌های مربوط به بازی می‌بینیم که سرویس بهداشتی هواداران تراکتور در موقعیت نامناسبی نسبت به هواداران پرسپولیس است و همین باعث اتفاقات نامناسب و حواشی بدی می‌شود. در حالی که باید محل استقرار و تمام رفتارهای یک تماشاگر در ورزشگاه بر اساس شماره صندلی و چیزهای دیگر قابل رصد کردن باشد تا در صورت بروز مشکلی فقط خود او تنبیه شود.

۴. تنش زدایی باشگاه‌ها و بازیکنان

رقابت‌های فشرده، نتیجه‌گرایی و در مواردی تقابل‌هایی که بی‌دلیل حیثیتی می‌شوند چنان یک بازی را احساس می‌کنند که کمترین رفتار اشتباه از کادر فنی، مدیریت یا بازیکنان یک تیم می‌تواند جرعه زنجیره‌ای از اتفاقات تلخ را بزند. متأسفانه در جریان همین بازی اخیر رفتارهای بسیاری از بزرگان طرفین دقیق نبود و بعد هم که هر دو طرف کاملاً رفتار زشت هواداران خودی را نادیده و با اغراقی عجیب هواداران رقیب را متهم کردند؛ وقتی یک سمت ماجرا سهم خودش را نبینید نمی‌تواند در صدد اصلاح آن بر بیاید و فقط از طرف دیگر انتظار دارد و در این شرایط است که رقابتی برای حاشیه بیشتر شکل می‌گیرد که به ضرر نفس فوتبال یعنی تجربه هیجانی سالم و پر نشاط است.

سید مصطفی صابری | روزنامه‌نگار

پرونده

دیدار پرسپولیس و تراکتور می‌توانست بعد از مدت‌ها یک نمایش فوتبالی جذاب باشد که هواداران داخل ورزشگاه و بینندگان تلویزیونی را به هیجان بیاورد و حس خوبی منتقل کند. مدت‌ها بود چمن خوب، ورزشگاه پر از تماشاگر را تجربه نکرده بودیم؛ بازی داخل زمین هم حاشیه چندانی نداشت؛ اما اتفاقاتی که روی سکوها و قبل و بعد بازی رخ داد کاملاً فوتبالی‌ها را تلخ کرد و بار دیگر نشان داد فرهنگ هواداری ما در بسیاری از زمینه‌ها تارسیدن به نقطه مطلوب فاصله زیادی دارد. درگیری و تنش روی سکوها که منجر به مصدومیت حدود ۳۰ هوادار شد، شعارهای نامناسب دو طرف به هم، استفاده جمعی از الفاظ نامناسب علیه یکی از بازیکنان که طی چند وقت اخیر حواشی زیادی داشته، درگیری روی سکوها بانوان و استفاده از شعارهایی با محتوای نامناسب توسط آن‌ها که روزی تصور می‌شد حضورشان در استادیوم‌ها می‌تواند باعث بهتر شدن فضا شود از جمله حواشی شنبه بود. بهمانند که متأسفانه در بسیاری از کلیپ‌های منتشر شده شاهد اتفاقاتی بودیم که نمی‌توان توضیح داد. بعد بازی هم که بازار بیانییه‌ها و تنش‌های رسانه‌ای داغ شد و در این بین تنها چیزی که وجود ندارد لذت بردن از یک بازی تماشایی و هیجان خوب فوتبال برای هواداران است که به‌خاطر عده‌ای از تماشاگر نماهای داخل استادیوم، بعد بازی باید شاهد جنگ رسانه‌ای دو باشگاه با هم باشند. مجموع این اتفاقات باعث نگرانی‌های زیادی در باره فرهنگ هواداری شده است. در این بررسی کردیم و تلاش کردیم در کنار این بررسی، راهکارهایی هم ارائه کنیم.

پشت پرده اتفاقات شنبه

نگاهی به زمینه‌های مختلف بروز حواشی تلخ بازی تراکتور و پرسپولیس

هم دست تیغ‌فوس‌ها و هواداران دو آتشه نیفتاده است. در این فوتبال پر حاشیه اما روی بازی پرسپولیس و تراکتور بیشتر از بقیه زوم شد چون بعد از مدت‌ها میزبانی در آزادی بود؛ البته که حواشی این مسابقه تلخ بود اما نکته این است که مشکلات ریشه‌ای در این زمینه محدود به این دو تیم و فقط این بازی نیست و باید فکری کلان کرد.

۲. دنیای بیرون از فوتبال

بسیاری از هواداران که شعارهای ناهنجار و رفتارهای نادرست دارند رفتارشان فقط و فقط محصول جو هواداری فوتبال نیست؛ نبود محصولات خوب و جذاب که نزدیک به دنیای نسل‌های جدید باشد آن‌ها را به سمت موسیقی زیرزمینی، محصولات فرهنگی سخیف و کلونی‌هایی در شبکه‌های اجتماعی سوق می‌دهد که با هنجارهای جامعه همخوانی ندارد و متأسفانه در آن چنین الفاظی به راحتی بیان می‌شود. با این اوصاف ساده‌انگارانه است که تصور کنیم با صدور احکامی مثل محروم کردن تماشاگران یا کسر امتیاز این مشکلات حل می‌شود؛ در آن صورت باید منتظر بمانیم تا در یک موقعیت دیگر و با شدت بیشتری شاهد موارد مشابه باشیم چون مشکل ریشه‌ای حل نشده است.

۳. ارتباط بازیکنان با هواداران رقیب

در دنیای فوتبال شاهد انواع نقل و انتقالات بزرگ هستیم؛ بسیاری از بازیکنانی که روزگاری محبوب سکوها‌ی خودی بودند به دلایل مختلفی از اختلاف با مدیریت و کادرفنی یا مباحث مالی، تیم‌های رقیب می‌روند؛ اما عموماً در باره تیم قبلی‌شان و هوادارانش طوری رفتار می‌کنند که زمینه حواشی بعدی فراهم نشود. در آن صورت هواداران هم با آن‌ها رفتار بهتری دارند. در همین تراکتور شاهد حضور نادری، ترابی، شیرینی، دانیال اسماعیلی‌فر و... هستیم که قبلاً تجربه حضور در پرسپولیس را داشتند؛ اما بیشتر حساسیت‌ها روی بیرانوند و شجاع خلیل‌زاده است. بین این دو نفر اما بیرانوند نهایت تلاشی را می‌کند تا پر حاشیه باشد. او زمانی با رفتارهایش مثل سر بردن و... هواداران استقلال را نرنجاند؛ یک سال هم ناگهان تصمیم گرفت به همان استقلال برود و بحث پیشنهاد ۱۰۰ میلیاردی و... پیش آمد. او طی یکی دو فصل اخیر در خوش قبل‌انداشته، تمرکز ندارد، راحت گل می‌خورد؛ علیه همه مصاحبه می‌کند؛ قهرمانی‌های قدیم پرسپولیس را به نام خودش مصادره می‌کند؛ موضوعی که مربی بزرگی چون برانکو یا بازیکن توانمندی چون سید جلال ادعایش را نداشتند. هر چند هیچ کدام از این‌ها دلیل

قبل از آن که به اتفاقات بازی تراکتور و پرسپولیس برسیم لازم است بدانیم این بازی نمایی از واقعیت تلخ پر حاشیه بودن فوتبال ما بود. همین سه شنبه هفته قبل بود که تنها طی چهار بازی شاهد انواع حواشی داخل زمین و روی سکوها بودیم؛ از درگیری بازیکنان نساجی و فولاد که به فحاشی ساکت الهامی کشید، تا تنش بین بازیکن و توپ جمع کن، درگیری بین دروازه‌بان و عکاسان پشت سرش، درگیری بین بازیکن سپاهان و هواداران رقیب که به اخراج بازیکن و بعد هم حمله به اتوبوس انجامید. همان موقع در پرونده‌ای با عنوان «لیگ برتر حاشیه‌ها» گفتیم که التهاب گاهی از روی سکوها به زمین و بیشتر اوقات از داخل مستطیل سبز به سکوها و روی نیمکت‌ها منتقل می‌شود. برای همین این که تیم‌ها بتوانند روی تاب‌آوری و مهارت‌های ذهنی و رفتاری بازیکنان‌شان کار کنند

و فقط دنبال بدن‌سازی و کارهای تاکتیکی نباشند اهمیت زیادی دارد و در ادامه به این رسیدیم که کیفیت پایین بسیاری از تیم‌ها و بازیکنان باعث شده آن‌ها فقط با حاشیه دیده شده و محبوب سکوها شوند. به نقش فضای مجازی و کانال‌های هواداری اشاره کردیم و به این نکته رسیدیم که وقتی مدیران باشگاه‌ها، هیئت مدیره‌ها و دیگر عناصر تفکر حرفه‌ای در مصاحبه‌ها، در مواجهه با هوادار و رسانه و در تقابل با رقیب را ندارند از بازیکنان چه انتظاری می‌توان داشت. در

انتها بر خورد در ست با حواشی قبلی را هم به عنوان زمینه اتفاقات آن روز معرفی کردیم. اما آن چه شنبه و به فاصله چند روز از آن سه شنبه پر حاشیه شاهدش بودیم بار دیگر گویای این بود که مشکلات فوتبال ما، به‌ویژه در بحث هواداری ریشه‌ای است و ضرورت دارد برای حفظ و تداوم حضور سالم تماشاگران در ورزشگاه‌ها، به‌ویژه بانوان زودتر فکری کنیم. حالا به‌طور مصداقی زمینه‌های حواشی بازی روز شنبه را مرور می‌کنیم:

۱. کلیت پر حاشیه فوتبال ما

ورای پرسپولیس و تراکتور، حال فوتبال ما خوب نیست؛ همین بررسی‌های جمالی که به اتفاقات روز سه شنبه داشتیم نشان می‌دهد حاشیه بر متن فوتبال غلبه کرده و شرایط خوبی بر فوتبال ما حاکم نیست. در این بین فرهنگ هواداری در برخی شهرها بسیار عمومی و جذاب است؛ از مادر بزرگ‌ها و پدر بزرگ‌ها تا کودکان کم‌سن و سال تیم شهرشان را دوست دارند مثل آن‌زلی و همین باعث می‌شود لذت فوتبال را و رای نتیجه‌گیری و کری‌های سخیف هواداری تجربه کنند و اتمسفر هواداری

بر بی‌احترامی جمعی و شعارهای تند نمی‌شود؛ اما از این هم نگذریم که در تاریخ فوتبال بازیکنانی مثل عابدزاده، انصاریان و... کم نبودند که انتقالات بزرگ‌تر و پر حاشیه‌تری را تجربه کردند اما همیشه مورد احترام هر دو طرف بودند؛ اما بازیکنانی مثل هاشمی نسب هم بودند که سال‌هاست بار حواشی گذشته و نرفتی عجیب را بردوش می‌کنند.

۴. مدیریت نابه‌سامان فوتبال ما

باشگاه‌های ما عنوان فرهنگی رایدک می‌کنند اما نوعی رفتار آماتور در برخی مدیران، نوکسیگی در برخی دیگر موح می‌زند و فدراسیون فوتبال هم به عنوان متولی فوتبال فقط برنامه‌های بازی‌ها را مشخص می‌کند؛ کمیته انضباطی آن هم شده محلی که بابت اتفاقات تلخ و حواشی فقط جریمه‌های میلیار دی وضع می‌کند. در این فوتبال انگار هیچ ایده‌ای برای تغییر معادلات به سمت فوتبالی با نشاط و بدون حاشیه نیست. انگار هر کسی از حواشی به شکلی نفع لذت می‌برد؛ بازیکن خودش را برای هواداران تیغ‌فوسی محبوب می‌کند؛ فدراسیون

در آندازی می‌کند و مدیران باشگاه‌ها هم با ایجاد حواشی، متهم کردن رقیب و خیلی چیزهای دیگر، انواع ناکارآمدی خود را مخفی می‌کنند. هر چند اتفاقات تلخی که شاهد آن بودیم به هیچ شکلی قابل توجه نیست؛ اما وقتی در همین فصل که از نیمه رد شده مسئله فسخ بیرانوند با پرسپولیس هنوز حل نشده و از تمام شواهد مشخص است که قرار است این پرونده مشمول گذر زمان شود؛ در اتفاق بعدی بیرانوند بحث رشوه یا شیرینی به هیئت مدیره پرسپولیس را مطرح کرد و آن هم بلا تکلیف باقی ماند؛ با این اوصاف فقط و فقط این هوادار نیست که نقش خودش را به درستی اجرا نکرده است.

۵. آدمین‌ها به جای پیش کسوتان

روزگاری هر تیم چند پیش کسوت و به اصطلاح بزرگ‌تر داشت که قرار بود در صورتی که حق تیم ضایع می‌شد مصاحبه کنند؛ پای کار باشند و حق تیم را بگیرند. الان همه کاره تیم‌ها آدمین‌های کانال‌ها و پیج‌های هواداری هستند که برای گرفتن ممبر و تبلیغ و در نتیجه در آمد بیشتر مدام بر آتش دشمنی‌ها می‌دمند. عجیب‌تر این که در رفتار مدیران و بسیاری از قدیمی‌های همین دو تیم هم می‌بینیم که چه مقدار متأثر از فضای مجازی هستند؛ انگار برخی از حرف‌ها فقط برای وایرال شدن در فضای مجازی می‌زنند. به‌طور مثال زنوی که باشگاهش به خیلی از بازیکنان قدیمی مثل دژا که بدهی داشته خیلی راحت در برنامه تلویزیونی می‌گوید حاضر بوده سال‌ها قبل پول فسخ قرارداد طمری باریزه اسپور را به پرسپولیس بدهد! در چنین اتمسفری هیجان و تنش غالب است و در نهایت به روی سکوها هم رسوخ پیدا می‌کند تا شاهد آن اتفاقات تلخ از جانب دو طرف باشیم. هر چند ذکر این نکته ضروری است که بدانیم در ورزشگاهی که چندین هزار نفر در آن حضور دارند حتی رفتار اشتباه و ناهنجار چند نفر با این که بسیار به چشم می‌آید اما قابلیت تعمیم به همه آن هواداران را ندارد.